

KADIN KOALİSYONU: STRATEJİK PLANLARDA OLMAZSA OLMAZLARIMIZ!

Kadın Koalisyonu, bir merkezi, delegeleri ve kişiye özel temsil sistemi olmayan, 2002'den beri Türkiye'nin dört bir yanındaki kadın örgütlenmelerinin bir araya gelerek yerel, ulusal ve uluslararası mevcut siyasete toplumsal cinsiyet eşitliği politikaları doğrultusunda müdahale eden, eşitlik ve özgürlük mücadelesi veren bir kadın örgütlenmesidir.

Siyasete katılımın yalnızca seçme ve seçilme hakkından ibaret olmadığını, karar alma ve politika oluşturma süreçlerine aktif katılım sağlamanın hayatımızı, ortak yaşam alanlarımızı, geleceğimizi belirleyebilmek için şart olduğunu biliyoruz. Dolayısıyla katılım talebimiz, eşit yurttaşlık ve özgürlük talebidir. Bir katılım yolu olarak belediyeleri izleme çalışmaları yürütüyoruz. İzlemeyi, yalnızca teknik ve uzmanlık işi olarak değil, doğrudan hizmetlerin kullanıcısı olan, çeşitli örgütlerden politikanın öznesi kadınların her aşamadaki geniş kolektif katılımıyla gerçekleşen bir politik süreç olarak görüyoruz. Bu yolla kadınların yalnızca danışılan, görüşlerine ya da ilişki ağlarına başvuru "yardımcılar" değil, yaşadıkları yerde politika yapımının her aşamasını gerçekleştirenler olmasının mücadelesini veriyoruz.

2024 Yerel Seçimleri ile belirlenen yönetimler tam da şimdi yeni döneminin stratejik planlarını hazırlamaya başladılar. Stratejik planlar, bir belediyenin yönetim sürecinde hayata geçireceklerinin ufkunu, görevlerini, hedeflerini, somut adımlarını gösterir. Nasıl hazırlandığına bağlı olarak kimleri ya da hangi meseleleri içerip içermeyeceği, en son düşünüleceklerle ilk gözden çıkarılacakların neler olacağı, kaynakların dağılımı vs. belirlenir. Nitekim belediyelerin 2020'de başlayan COVID-19 küresel salgınına etkili yanıt verebilmelerinin küresel salgın öncesinde eşitlikçi politika ve uygulamalara sahip olup olmadığına, kurum içi işleyiş ve belediye sınırları içerisinde yaşayan yurttaşlarla ve diğer canlılarla yaklaşımda eşitlikçi bir anlayışın geliştirilip geliştirilmediğine bağlı olarak değiştiğini de somut olarak gördük. Örneğin kadınlara yönelik şiddetle mücadele için tutum almamış, mekanizmalarını kurmamış belediyelerin kriz koşullarında artan şiddeti engelleyecek bir müdahalesini görmek de pek mümkün olmadı.

Kadın koalisyonu olarak bu dönemde de stratejik planın bizler için anlamını, hazırlanma ve uygulanma yöntemini ve içermesi gereken temel değerleri belediyelerle ve kamuoyuyla paylaşıyoruz. Bunu eşitlik için mücadelenin gereği, buna verilecek olumlu yanıtı eşitlik yolunda önemli bir siyasi kararlılık olarak görüyoruz.

Nasıl Bir Stratejik Plan?

Eşitliğin hayat bulduğu kent, yaşayanlarının şiddete, ayrımcılığa, yoksulluğa, kendi başının çaresine bakmaya terk edilmediği kenttir. Herkes için yaşanası olmak zorundadır. Bu da kendiliğinden olmaz. Katılım ve eşitliği odağa koyarak ayrımcılık ve şiddet karşıtı politikalar üretilerek olur. Bu sebeple, belediyelerin nasıl bir kent hedeflediğini, planlamadan projelere politikadan uygulamaya her aşamada tüm belgelerinde doğrudan ifade etmesi, tanımlaması şarttır! Kadın örgütleri olarak;

- ✓ Türkiye Belediyeler Birliği'nin ve tüm belediyelerin stratejik yönetim süreçlerinde, kanunun belirttiği ve kamu idaresine sorumluluk yükleyen
 - "misyon ve vizyonun oluşturulması",
 - "stratejik amaçlar ve hedeflerin belirlenmesi",
 - "göstergelerin belirlenmesi",
 - "sürecin izleme ve değerlendirmesi"nden oluşan her bir aşamada

toplumsal cinsiyet eşitliğine yer verildiğini/ konusunun içerildiğini görmek istiyoruz.

Bunun gerçekleşip gerçekleşmediğini anlamak için;

- ✓ Belediyelerin “misyon”larında “toplumsal cinsiyet eşitliğini hayata geçirme” taahhüdünü görmek,
- ✓ Belediyelerin “vizyon”larında hizmet verdikleri yerelde yaşayan herkesin kentsel hizmetlere “toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılıktan arındırılmış biçimde erişebildiği” ve “toplumsal cinsiyet eşitliğinin hayata geçirilmesine zemin oluşturacak yaşam standartlarının herkes için sağlandığı” bir şehir/ilçe olma hedefini/niyetini görmek,
- ✓ Belediyelerin stratejik planlarında yer alan “amaç” ve/veya “hedef”lerinde “toplumsal cinsiyet eşitliğine dayalı hizmet sunumu” temasını görmek,
- ✓ Belediyelerin stratejik planlarında yer alan amaç ve hedeflerin gerçekleşme başarısını ölçmek için belirledikleri yararlanıcı sayısını ölçen göstergelerde yaş, engellilik, göçmenlik, cinsiyet dağılımına göre ayrıntılandırılmış veri derlenmesini görmek, böylelikle söz konusu hizmet sunumunun yararlanıcılarının gerçekte kimlerden oluştuğunu anlamak,
- ✓ Belediyelerin stratejik plan hazırlık ve uygulamalarının izleme ve değerlendirme süreçlerinde katılımcı yöntemlerin de benimsenmesini, bu süreçlere kadınların, kadın örgütlerinin de dahil olduğu belediye-yurttaş-sivil toplum katılım mekanizmalarının oluşturulduğunu görmek,
- ✓ Belediye bütçe yönetim süreçlerinin toplumsal cinsiyeti esas almasını, herhangi bir kriz anında ilk vazgeçilenlerin kadınlara yönelik hizmetlerden olmamasını tam aksine kriz dönemlerini ve bu dönemlerin derinleştirdiği eşitsizliklerin giderilmesini öngören bir bütçelemeyi görmek,
- ✓ Belediyelerin hem kendi hizmetlerinde hem de toplumsal yaşamda LGBTİ+’lara yönelik ayrımcılıktan uzak dönüştürücü bir anlayışın doğrudan ifade edildiğini ve bunun inşa edilmesi için gerekli faaliyetlerin belirtildiğini görmek,
- ✓ İstanbul Sözleşmesi’nin yerelde uygulanacağı taahhüdünü görmek,
- ✓ Şiddet döngüsü ve kalıcı yoksulluk arasındaki ilişkiyi gören buna karşılık tüm ayrımcılıklara karşı dönüştürücü politikaları benimseyen ve toplumsal dayanışmayı destekleyen **stratejik planlar görmek istiyoruz.**

Belediyelerden ne bekliyoruz?

Yönetim ve hizmetlerine katılım ve erişim

Belediyelerin toplumsal cinsiyet eşitliğini bir yönetim şekli olarak benimsemesinin en temel koşulu herkes için erişilebilir bir katılımın tanımlanması ve mümkün kılınmasıdır. Bu anlamda, belediyelerden beklenen, İstanbul Sözleşmesinin ayırım gözetmeme ilkesini benimseyerek hakları korumaya yönelik tedbirlerin cinsiyet, toplumsal cinsiyet, ırk, renk, dil, din, siyasi veya siyasi olmayan görüş, ulusal veya sosyal köken, ulusal azınlık ile ilişkilendirme, mülkiyet, soy, cinsel yönelim, toplumsal cinsiyet kimliği, yaş, sağlık durumu, sakatlık, medeni hal, göçmen veya mülteci olma durumu ya da benzeri herhangi bir temelde ayırım gözetmeksizin uygulanmasını güvence altına almasıdır.

Bu sebeple:

- ✓ Öncelikle seçilmiş ve atanmış tüm karar verici ve uygulayıcı pozisyonda yer alan kadrolarda eşit temsilin sağlanması, başkan yardımcılıkları, encümen, meclis komisyonları, müdürlükler ve tüm imza yetkili konumlarda %50 kadın temsili sağlanmalıdır.

Belediye yönetim yaklaşımının eşitlikçi bir perspektifle ele alınacağına bir taahhüdü olarak:

- ✓ Avrupa Yerel Yaşamda Kadın Erkek Eşitliği Şartı'nın imzalanmasını,
- ✓ Stratejik planla birlikte izlenebilecek, göstergeleri tanımlı bir Yerel Eşitlik Eylem Planı hazırlanmasını,
- ✓ Yerelde eşitlik politikalarının koordinasyonunu ve takibini sağlayacak, eşitlik birimi, kadın müdürlüğü, eşitlik koordinasyon kurulu, toplumsal cinsiyet eşitliği meclis komisyonu, kent konseyi kadın meclisi vb. birimleri ve çalışmalarını içeren "eşitlik mekanizmaları"nın tarif edilmesini, bu mekanizmaları işlevsel kılacak yöntemin, araçların ve bütçenin tanımlanmasını,
- ✓ İş sözleşmeleri süreçlerinde kadınların eşit temsiline sağlanmasını, toplumsal cinsiyet eşitliğini ve kadınların çeşitliliğine bağlı olarak çeşitli ihtiyaçlarını gözeterek düzenlemelere (devredilemez babalık izni, regli izni, hormon kullanım süreçlerinde destekleyici mekanizmalar gibi) yönelik maddelerin yer almasını bekliyoruz.

Özellikle 6 Şubat 2023'te yaşanan depremler ve Covid 19 salgını, afetlerden ve iklim değişiminden kadınların çok çeşitli boyutlarda etkilendiğini ancak hazırlık ve sonraki yeniden yapılanma süreçlerinde yer alamadıklarını bir kere daha gözler önüne serdi. Bu sebeple afetlere ve iklim değişimine yönelik yapılacak çalışmalara, tüm yaşam alanlarını etkileyen mekânsal planların yapım sürecine kadın örgütlerinin doğrudan katılım sağlamasını, bunun da stratejik planların hedef ve göstergeleri içerisinde yer bulmasını istiyoruz.

Tanımlanmayan, herkesi kapsamak adına bir gayreti olmayan, çeşitliliği görmek ve yönetime yansıtmak için adımları tarif etmeyen ve gereğini yerine getirmeyen "katılım" söylemlerinin -miş gibi yapmaktan öteye gidemeyen yetersizliği tecrübelerle sabittir. Bu sebeple talep edilen katılım, tarifli, izlenebilir, sürekliliği olan bir yönetim anlayışıdır.

Kadın Koalisyonu olarak, stratejik planın hazırlanma sürecinden itibaren, kentsel dönüşümden çöp toplamaya, sağlıktan eğitim hizmetlerine, ulaşım planlamadan park tasarımına kadar her alanda karar düzeyinde **ne kadar kadının ve ne kadar çeşitli profilde kadının (göçmen, engelli, yaşlı, genç, LBTİ)** katılımının sağlandığına bakacağız. Bununla beraber, toplumsal cinsiyet eşitliğinin sağlanması ve kadınların katılımının kolaylaştırılması için meclisten başlayarak tüm alanlar için:

- ✓ Toplantı mekanlarında kadın ve erkek katılımcıların çocukları için oyun alanlarının sağlanması,
- ✓ Mahalle düzeyinde toplantıların gerçekleştirilmesi,
- ✓ Ev ziyaretleri yapılması,
- ✓ Evde yaşlı, engelli, hasta bakımından sorumlu kadınlar ve erkekler varsa onların katılımını sağlayacak destek hizmetinin verilmesi,

- ✓ Toplantılara katılımı ücretsiz ulaşım sağlanması,
- ✓ Kadınların katılacakları toplantılar ile ilgili önden bilgilendirilmeleri ve toplantı sonrası çıktılarının paylaşılması,
- ✓ Toplantı gün ve saatlerinin çalışan kadınların mesai durumu göz önünde bulundurularak planlamalar yapılması,
- ✓ Çok dilliği gözeterek uygun personelin bulundurulması ve tercüme hizmetleri sağlanması,
- ✓ Belediye yöneticilerinin ve personelinin toplumsal cinsiyet eşitliği ve ayrımcılıkla mücadele konularında donanımlı olması,
- ✓ Fiziksel olarak erişilebilir mekanların kullanılması gibi katılımı garanti altına alacak hizmetlerin hayata geçirilip geçirilmediği izleme esnasında gözetilecek göstergeleri oluşturacaktır.

Tüm karar alma süreçlerinde ve uygulamalarda katılımın güvence altına alınmasının en önemli koşulu kuşkusuz “erişimin” o yerelin tüm yaşayanları için sağlanabilmesidir. **Erişim konusu sadece fiziksel engeller olarak algılanmamalı her türlü eşitsizlik sonucu oluşan bariyerlerin tek tek aşılması için bir planlama yapılmalıdır.** Sadece çağrıyı duyan, belirlenen toplantı saatlerinde uygunluğu olan, toplantı mekanına gelmek için fiziksel ya da maddi bir engeli olmayan grupların katıldığı katılım toplantılarında alınan kararlar bu grupların ayrıcalıklı koşullarını devam ettiren mevcut eşitsizliklerin görmezden gelinmesini devam ettirecektir.

Hem stratejik planın hazırlanmasının hem de uygulamaların takibinde herkese erişimin sağlanması için:

- ✓ Kamusal alanlarda, yapılarda, ulaşımında fiziksel erişim engellerinin kaldırılması, sadece kamu kurumlarına ait olan mekânlarda değil tüm mekânların erişiminin düzenli olarak denetlenmesinin sağlanmasını,
- ✓ Hizmetlerin ve belediyeye erişimin mahalle ölçeğinde düzenli toplantılar, ihtiyaç tespitleri ve danışmanlık olarak yaygınlaştırılması, bunun için ihtiyaç duyulan tüm dillerde iletişimin kurulmasını,
- ✓ Mevcut hizmetlere ve yeni hizmetlerin planlanması için belediyeye erişimin yanı sıra diğer kamu kurumları tarafından sağlanan hizmetlere erişimin sağlanması konusunda da belediyelerin rol almasını,
- ✓ Sağlıklı gıdaya, suya ücretsiz erişim, eğitim ve sağlık hizmetlerine erişim gibi temel konularda belediyeler kendi yetki sınırlarını öne sürmeksizin mevcut sorunlara çözüm yaratmak zorundadır. Dolayısıyla görev ve yetki sınırı hatırlatmaları ile üzerinden sorumluluk devretmek yerine ortak sorunlara ortak çözümleri üretmeye hevesli, bunu yaparken de kadın örgütleri ile ittifaklar kuran, tanımlı işbirlikleri ile beraber hareket eden bir belediyeçilik ortaya konmasını bekliyoruz.

Stratejik planların hazırlanma yöntemi ve içeriğine bu beklentilerin vizyondan, misyondan başlayarak göstergelere kadar yansıtıldığını görmeyi talep ediyoruz. Tüm politika ve hizmetlerin katılım ve erişim göstergeleri ile ele alınması beklentisinin yanında “şiddet”, “yoksulluk”, “sağlık” ve “bakım” konuları özelinde aşağıda belirtilen hedeflerin göstergeleri ile stratejik planlarda yer almasını istiyoruz. Şimdiye kadar yürütülen izleme sonuçları ve elde edilen deneyimler, bu alanların kadınların hayatını doğrudan etkileyen ve

eğitim, göç gibi daha önce spesifik olarak izleme yapılan alanlar için kesişimsel olduğunu gösterdi. Ayrıca belediyelerin bu alanlarda yürüttüğü çalışmaların genelde herhangi bir yönetim değişikliği, kayyum atanması ya da tasarruf süreçlerinde ilk vazgeçtiği, öz kaynaklarını ayırmak yerine proje bazlı, sürdürülebilirliği olmayan uygulamalarla yürüttüğü çalışmalar olduğunu görüyoruz. Bu sebeple de izleme çalışmasının odağına koyarak sürekliliğinin sağlanması konusunda ısrarlı çabamızı sürdürmeyi amaçlıyoruz.

Kadınlara yönelik şiddetle mücadele

Kadına yönelik şiddet, cinsiyeti nedeniyle ev içinde ve dışında kadınlara uygulanan sistematik şiddet davranışlarıdır. Şiddetin kaynağı toplumsal cinsiyet eşitsizliğidir ve şiddet fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik ve dijital şiddet gibi biçimlerde erkekler tarafından kadınlara uygulanır. Toplumsal cinsiyet eşitliğini sağlama ve şiddetle mücadelede tüm kamu kurumları gibi belediyelere büyük sorumluluk düşmektedir.

Belediye Kanunu 14. Maddesine göre büyükşehir belediyeleri ve nüfusu 100 binin üzerindeki belediyelerin kadın sığınağı açması, diğer belediyelerin ise hizmet önceliklerini gözeterek bu hizmetleri sunmayı önüne alması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, belediyelerin kadınların şiddetten uzaklaşma süreçlerinde ihtiyaç duydukları sosyal, psikolojik ve hukuksal desteğin yanı sıra maddi yardım sağlama, temel yükümlülükleri arasında bulunmaktadır.

Belediyelerin kadına yönelik şiddetle mücadele sorumluluklarını yerine getirmemeleri ya da bu amaçla açılan birimin kapatılması, faaliyetlerinin durdurulması veya birimin başka bir işlevle yeniden adlandırılması çok sık karşılaşılan bir durumdur. Bu durum kadına yönelik şiddetle mücadelenin kurumsallaşması önünde önemli bir engel olmanın yanı sıra belediyelerin kadına yönelik şiddetle mücadeleyi temel sorumlulukları arasında görmediklerinin bir göstergesidir.

Belediyelerin politika ve uygulamalarına toplumsal cinsiyet eşitliği bakışını yerleştirmelerini ve nitelikli destek hizmetleri sunarak kadınlara yönelik şiddetle mücadele etmelerini istiyoruz. Bunun için:

- ✓ Belediyenin “çalışma yaşamında ve ev içinde şiddet” ve “toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılık” ile mücadeleye yönelik ilke ve prosedürleri içeren, alanda çalışan kadın ve sivil toplum örgütleri ile işbirliği içinde hazırlanmış bir yazılı politika/tutum belgesi oluşturulmasını, bu tutum belgesinin Belediye Meclisi’nde kabul edilmesini ve hem belediye personeli ve Belediye Meclisi üyeleri tarafından da imzalanmasını,
- ✓ Belediyenin yıllık “Performans Programı”nda toplumsal cinsiyet temelli ayrımcılık/kadınlara yönelik şiddetle mücadele çalışmaları için belirlediği bir “performans hedefi”nin ve ona ayrılmış tanımlı bütçesinin olmasını, söz konusu bütçenin yıl içinde başka ihtiyaçlar öne sürülerek müdürlükler arasında aktarılmamasını,
- ✓ Farklı belediye birimlerinin (sosyal destek/hizmet, kadın ve aile, sağlık, kreş, destek hizmetleri vs) şiddete maruz kalan kadınların ihtiyaçları kapsamında eşgüdümlü çalışmalarını, böylelikle birimlerin ihtiyaçlarını ve aksaklıkları tespit etmelerini, işbirliği içinde çalışma için düzenli koordinasyon toplantıları yapmalarını,
- ✓ Belediyelerin kadınlara yönelik şiddetle mücadele kapsamında kendi çalışmalarına ve yerele dair düzenli veri tutması ve kamuoyu ile paylaşmasını, belediyenin kendi çalışmalarını izleme ve değerlendirme yoluyla geliştirmesini,

- ✓ Şiddet ile mücadelede diğer kamu kurum ve kuruluşları ile eşgüdüm içinde çalışılmasını, belediyenin bulunduğu il valiliği tarafından hazırlanan Kadınlara Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Planına katılım sağlanmasını ve bu planda yer alan hangi görevlere dair eyleme geçtiğini paylaşmasını, Belediyenin İl Eylem Planı'nda kendine atfedilen görevlere ilişkin göstergeler belirleyerek bu göstergelere ait gerçekleştirme verisini kamuoyu ile düzenli yayınladığı faaliyet raporlarında paylaşmasını,
- ✓ İlgili müdürlüklerin yanı sıra, belediyenin genel politikasında toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadelenin yer almasının önemli bir parçası olarak politika oluşturma süreçlerine de kadına örgütlerinin dahil edilmesini,
- ✓ Şiddetle mücadelenin geniş kapsamlı ve yapısal dönüşüme katkı sağlayacak çabalarla ele alınmasını, bu bağlamda belediyenin hizmet verdiği yerelde toplumsal cinsiyet eşitliği ve şiddete dair farkındalık çalışmaları (eğitim, konferans, atölye, mahalle toplantısı vb.) yürütmesini, şiddetle mücadele mekanizmalarına dair bilgilendirme materyalleri hazırlaması ve paylaşmasını,
- ✓ Belediyenin kadınların maruz kaldıkları şiddete karşı destek talep edebilecekleri, erişilebilir lokasyonlarda ve engelli erişimine uygun dizayn edilmiş; sosyal, psikolojik ve hukuki desteğin sunulduğu kadın danışma merkezi hizmeti vermesini ve şiddet danışma hattı kurulmasını,
- ✓ Nüfusu 100 binin üzerindeki belediyelerin kadın sığınağı açmasını, sığınak kabullerinde yaş, cinsiyet kimliği ve vatandaşlık statüsü ayrımcılığı yapılmamasını, sığınakta sunulan destek hizmetlerinin kadın odaklı bakış açısıyla sunulmasını,
- ✓ 12 yaş üstü oğlan çocuğu olan kadınların, 18 yaşından küçük herkesin çocuk olduğu ilkesi ile çocukları ile birlikte sığınaklara kabul edilmesini,
- ✓ Sığınaklarda şiddet alanında uzman personel çalıştırılmasını ve bu personelin nitelikli destek hizmeti sunabilmesi için süpervizyon desteği sağlanmasını, belediyelerin sığınak açma planlamasında, sığınak deneyimi olan kadın örgütleriyle birlikte çalışılmasını,
- ✓ Şiddete maruz kalan kadınların sığınak dışında ve sonrasında barınma ihtiyaçları bulunmaktadır. Buna yönelik geçici barınma merkezleri, geçiş evi ve sosyal konut gibi modellerin geliştirilmesini,
- ✓ Sosyal yardım başvurularında şiddete maruz kalan kadınların ihtiyaçlarının önceliklendirilmesini,
- ✓ Belediyeye başvuran kadınların beraberindeki farklı yaşlardaki çocukların ihtiyaçlarına özel çalışma yapılmasını,
- ✓ Şiddetten uzaklaşma sürecindeki kadınların çocukları için belediyenin kreşinde özel olarak ayrılmış kontenjanlar belirlenmesini,
- ✓ Şiddete maruz kalan kadınların yeni yaşamlarını kurmalarında onları destekleyecek mekanizmalar oluşturulmasını, bu bağlamda belediye ilgili birimlerinin (istihdam büroları, meslek, beceri kursları vb) kadınlara iş başvurusu yapma, meslek, beceri edinme konularında da destek sunmasını,

- ✓ Şiddete maruz kalan kadınlara belediye ya da iştiraklerinde iş olanağı / kontenjan sağlanmasını, bu konuda belediyenin diğer belediyeler ve İŞKUR ile işbirliği içinde çalışmasını,
- ✓ Maruz kaldıkları şiddet nedeniyle belediyeye başvuran kadınların verileri yalnızca ilgili destek personeli tarafından ulaşılabilir olmalıdır. KVKK yükümlülüklerinin yanı sıra, kurum içi gizliliğe dair ek önlemler alınmasını,
- ✓ Belediye bünyesinde farklı birimlerde görev yapan destek personeli de dahil olmak üzere toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadele odağında düzenli olarak hizmet içi eğitim verilmesini, doğrudan şiddet başvurusu alan personellere düzenli süpervizyon desteği sunulmasını,
- ✓ Kadınların sadece ev içinde ve çalışma yaşamında değil, kamusal yaşamda ve kamusal mekanlarda da şiddetten uzak yaşamaları ve güvende hissetmeleri en temel kent hakkı konularındandır. Bu doğrultuda: kadınlara yönelik şiddetin önlenmesi kapsamında belediyelerin kamusal mekanlarda gerekli fiziksel düzenlemeleri gerçekleştirmesini (karanlık sokakların aydınlatılması, durak ve parkların karanlık ve kör noktalardan arındırılması, durak dışı iniş uygulamaları vb), bekliyoruz.

Yoksullukla mücadele

Kadın Koalisyonu tarafından şimdiye kadar yapılan belediye izlemelerinde, belediyelerin ellerinde yoksulluğa dair çeşitlendirilmiş veri olmadığı, yoksulluğun kadınları daha derinden etkilemesine rağmen kadınların hizmetlere erişiminde sıkıntı yaşayıp yaşamadığının tespitinin yapılmadığı, aynı şekilde kız çocuklarına yönelik eğitime destek hizmetlerinin de eksik kaldığı gibi sonuçlara ulaşıldı. Sonuçta yerel yönetimlerin yoksulluk konusuna daha fazla eğilmeleri gerektiği, kadınların ve kız çocuklarının her yönden desteklenerek derin yoksulluk koşullarından etkilenmemeleri ve yoksulluk döngüsünden çıkabilmeleri için hizmet türleri ve politikaların geliştirilmesi gerektiği ortaya çıktı.

Kadın Yoksulluğu'nun önemli nedenlerinden biri de kadının işgücüne katılım oranının düşük olması, toplumsal cinsiyet eşitsizliğine dayalı işbölümü, eğitim dışında kalma, temel ihtiyaçlar noktasında erkeğe bağımlı olma, siyasi karar alma mekanizmalarında azınlıkta kalma, sağlık hizmetlerine erişimdeki zorluk ve sosyal hizmetlere erişim konusundaki çeşitli engellerdir. Bu sebeple yoksullukla mücadele kapsamında yürütülen çalışmaların ayrımcılık ile ilişkisinin kurulması, toplumsal eşitliğin sağlanmasına yönelik politikalarla bütüncül ve dönüştürücü bir perspektifle ele alınması önemlidir.

Bu kapsamda belediyelerin yeni stratejik planlarında yoksulluk konusuna doğrudan bir başlık açmaları, belediyenin mevcut verilerinden ve bulunulan bölgenin hane ziyaretleri gerçekleştiren sosyal hizmet uzmanlarının görüşlerine dayanan sosyo-demografik özelliklerinden hareketle sosyal hizmet ve destek mekanizmalarına dair faaliyetler geliştirmeleri ve bu faaliyetleri bütçelendirmeleri gerekmektedir. Toplumsal dayanışmayı güçlendirmek, tüketimi azaltmaya ve paylaşımı arttırmaya yönelik çalışmalar önemlidir ancak karşı karşıya olunan derin yoksulluğa çözüm üretmede toplumun kendi kendine ürettiği çözümleri desteklemek yeterli değildir. Belediyelerin dönüştürücü çözümler üretmek için geçici değil uzun erimli yöntemlere kaynaklarını aktarmalarını bekliyoruz.

Bu politika ve faaliyetler geliştirilirken yoksulluğun çok boyutluluğunun ve çeşitliliğinin gözetilmesi, özellikle “yeterli ve sağlıklı beslenme”, “barınma” ve “eğitim” alanında yürütülen çalışmaların yoksullukla mücadele perspektifi ile ele alınması önemlidir.

Yerel yönetimlerden yoksullukla mücadele kapsamında öncelikle;

- Sosyal hizmet birimleri olmayan belediyelerde bu birimlerin oluşturulmasını ve bu birimlerde alanında uzman, sosyal çalışmacıların/sosyal hizmet uzmanlarının istihdam edilmesini ve bu personelin özellikle kadın yoksulluğu alanında bilgili donanımlı hale getirilmesini,
- Sosyal çalışmacılar aracılığı ile hane bazlı ve bireylere özgü çeşitlenen ihtiyaçların düzenli olarak tespitinin yapılması bunun için ev ziyaretleri yanı sıra “Kadınlara Yönelik Gezici Sosyal Hizmet Aracı” gibi modeller geliştirilerek, herkese erişimi hedefleyen durum tespitlerinin yapılmasını istiyoruz.

Bu tespitlerden yola çıkarak,

Yeterli ve Sağlıklı Beslenme kapsamında;

- Hamile kadınları, özel beslenme tipine sahip olanları ve çocukları kapsayan bir Gıda Strateji Belgesi oluşturulmasını,
- Güvenli gıda ve temiz suya erişim gibi temel hakların savunuculuğunu yapacak, kadınların eşit katılımının sağlandığı bir Gıda Komisyonu kurulmasını,
- Kadın yoksulluğu ile çocuk yoksulluğunun birbiriyle güçlü bağı nedeniyle gıda paketlerinde kadınlara ve çocukların beslenmelerine katkı sağlayacak ürünlerin yer alması ve düzenli aralıklarla ihtiyaçlarının güncel tutulmasını,
- Gıda kartı yardımları yapılmasını ve kartın tutarının enflasyon oranları gözetilerek belirli periyotlarda artırılmasını,
- Yoksul mahallelerde uygun fiyatlı üretici pazarları açılmasını, bu pazarlarda kadın üreticilere yer verilmesini,
- Tarıma elverişli yerlerin tespitini gerçekleştirerek, kent bostanlarının hayata geçirilmesini, bu bostanlarda üretilen ürünlerin yoksul hanelere ulaştırılmasını,

✓ Barınma kapsamında;

- Barınma ihtiyacını karşılayamayan kadınlara yönelik barınma hizmetinin sunulmasını ya da nakdi destekler sağlanmasını,
- Barınma sorunu olan gençlere yönelik öğrenci yurtları oluşturarak ücretsiz ve düşük ücretli hizmet sağlanmasını,
- Sosyal konut üretimine kaynak ayrılmasını, mevcut konutların başta deprem olmak üzere her türlü afete karşı dayanıklı hale getirilmesini ve sağlıklı yaşam koşullarının denetimin yapılmasını,
- Çeşitli barınma ihtiyaçlarına yönelik, kısa süreli misafirhane, paylaşımlı konutlar, özellikle yaşlılar için ortak yaşam alanları gibi barınma sorunlarına alternatif çözümler üretilmesini,
- Barınma konusunda ev sahiplerinin keyfi uygulamaları, kentsel dönüşüm dayatması ve özellikle LGBTİ+'ların ayrımcılığa maruz kalması sebebiyle barınma haklarının gasp edilmesi karşısında hukuki danışmanlığın ve desteğin sağlanmasını bekliyoruz.

Eğitim kapsamında;

- Sosyal incelemelerde hanedeki okullaşmayan kız çocuklarının tespit edilmesini ve ilgili kurumlara yönlendirilerek takibinin yapılmasını,
- Kız çocuklarının okullaşmasına katkı sağlamak için psikologlar ve sosyal çalışmacılar tarafından düzenli aile ziyaretleri gerçekleştirilerek okullaşma sorunu olan çocuklar için MEB ile iletişime geçilmesini,
- Kız çocuklarına yönelik eğitim desteği sağlanmasını ve Milli Eğitim Bakanlığı il müdürlükleri, sendikalar, okul aile birlikleri ile işbirliği yapılarak eğitim desteğinin okul açılmadan önceki dönemde verilmesine özen gösterilmesini,
- Sosyal incelemelerde ve sonrasında ailelere çocuk yaşta, erken ve zorla evlilikler ile ilgili bilgilendirmeler yapılmasını ve eğitimler düzenlenmesini,
- Ebeveynleri cezaevinde olan çocukların MEB kreşlerine erişimi için belediyeden araç desteği sunulmasını,
- Okullarda ayrımcılık ve akran zorbalığına yönelik önlemler alınmasını bunun için başta aileler ve öğretmenlerle farkındalık çalışmalarının yapılmasını,
- Eğitim hayatları boyunca tüm çocukların kültürel ve sportif becerilerinin geliştirilmesi bu alanlarla ilişkilendirmeleri için eşit fırsatlara kavuşmalarını sağlayacak düzenlemeler yapılmasını, bekliyoruz.

İstihdam Kapsamında;

- Kadın istihdamının artması ve istihdamda sürekliliğinin sağlanması için kadın ya da erkek çalışanların çocukları için kreş ve gündüz bakımevi imkânının sağlanması,
- Özellikle engelli kadınlara yönelik güçlendirme ve mesleki eğitim kurslarının yaygınlaştırılması,
- Sosyal destek alan ve çalışamayan kadınlara yönelik mutlaka çocukları için oyun ve bakım alanlarının da olduğu ekonomik ve sosyal olarak desteklenecekleri üretime yönelik atölyeler açılmasını,
- Kurumsal satın almalarda kadın üreticilerin ve faaliyetlerinde toplumsal cinsiyete duyarlılığı prensip edinen hizmet sağlayıcıların tercih edilmesini, istiyoruz.

Sağlık

Kadınların çekinmeden, doğrudan ve düzenli olarak erişebileceği, belediye çalışanlarına ve yurttaşlara yönelik nitelikli kadın sağlığı hizmetlerinin olması yaşamsal önemdedir. Bu nedenle ücretsiz sağlık hizmetlerinin yerel yönetimler tarafından sağlanması, yaygınlaştırılması ve başta kadınlar olmak üzere toplumun her kesiminin bu hizmetlere erişiminin kolaylaştırılması gerekmektedir. Sağlık hizmetlerine erişimin artırılması yönünde yerel yönetimler bu hizmetleri kadınların farklı ihtiyaçları doğrultusunda yeniden yapılandırmalıdır. Verilen hizmetlerin ücretsiz verilmesi, mahalle ölçeğinde yaygınlaştırılması, çok dilli sunulması, gezici sağlık hizmetlerinin oluşturulması, sağlık taramalarının gerek merkezlerde gerek evlerde yapılması gibi yöntemler izlenerek sağlık alanında kadınların erişimleri artırılabilir.

Yerel yönetimler aynı zamanda sağlıklı yaşam koşullarının yaratılmasında fiziksel ve sosyal önlemlerin alınmasından da sorumludur. Özellikle gençler arasında yaygınlaşan madde bağımlılığı başta olmak üzere her

türlü bağımlılığın önlenmesi, obezite, diyabet, çölyak vb. rahatsızlıklarla mücadelede eşit yaşam koşullarının sağlanmasında, tedaviye erişimde rol almalıdır. Başta kadınlar olmak üzere çok çeşitli gruplara yönelik psikolojik – psikososyal destekler ve yönlendirme hizmetlerini sağlamalıdır.

Yerel yönetimlerden sağlık hizmetleri için beklenen hedefler:

- Üreme sağlığı kapsamında kontraseptif malzeme dağıtımının sağlanmasını,
- Cinsel sağlık ve üreme sağlığı konusunda danışmanlık hizmetinin mahalle ölçeğinde yaygın olarak verilmesini,
- Yoksulların regl döneminde ihtiyaç duyduğu hijyenik ürünlere erişiminin sağlanmasını,
- Yoksul kadınlara yönelik ücretsiz HPV aşısı uygulamasının başlatılmasını,
- Farklı yaş gruplarına yönelik ücretsiz ilk yardım, cinsel sağlık, üreme sağlığı ve kadın sağlığı eğitimlerinin, hizmetlerinin sunulmasını,
- Gezici sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması, gezici araçların içerisinde cinsel sağlık, üreme sağlığı ve kadın sağlığı özelinde tarama uygulanabilecek alanlar eklenmesini,
- Ücretsiz meme ve rahim ağzı kanseri taraması hizmetlerinin sunulmasını,
- Ücretsiz anne ve yenidoğan için muayene, gelişim takibi, psikolojik ve psikososyal destek hizmetleri sunulmasını,
- Gebelikten çocuğun gelişimine kadar olan süreci içeren takip hizmetinin geliştirilmesini, kadınlara gebelik ve sonrası için gerekli bilgilendirmelerin yapılmasını,
- Ücretsiz anonim test merkezleri oluşturulmasını,
- Afet ve kriz durumlarına yönelik planlamalarına kadınların cinsel sağlık ve üreme sağlığı ihtiyaçlarının dahil edilmesini,
- Belediyenin sağlık alanında çalışanlarının kadına yönelik şiddetin sağlık sonuçlarına dair düzenli eğitim alması ve sağlık temelli verilen hizmetlerde şiddet vakası tespit edildiğinde kadının gerekli olan iç ve dış desteklere yönlendirilmesini,
- Özellikle kırsal mahalleler ve köylerde yaşayan kadınların kritik sağlık hizmetlerine erişimleri için ulaşım desteği sağlanmasını, çevredeki SAHAM ve KETEM'lerle işbirlikleri yapılarak düzenli taşıma hizmetinin verilmesini, bekliyoruz.

Bakım Hizmetleri

Gündelik hayatı ve yaşamsal faaliyetleri yeniden üreten, ücretsiz ve karşılıksız bakım emeği, kadınları kamusal ve sosyal hayatın dışında bırakırken, kadın yoksulluğunu da şiddetlendirmektedir. Nitelikli ve erişilebilir ve yaygın kamu hizmetleri kadınların bakım yükünü hafifleterek bakım sorumluluğundan bağımsız toplumsal hayata katılabilme kapasitelerini güçlendirmek ve iş hayatına katılarak ekonomik bağımsızlıklarını kazanabilmeleri için elzemdir.

Bakım emeğinin toplumsal cinsiyet eşitliği perspektifi temel alınarak daha adil bölüşülmesi için belediyeler, kreş açmak, yaşlı bakım hizmetleri sağlamak ve babalık izni gibi hizmetler ve politikardan sorumludurlar. Günümüzde birçok belediye, bakım politikalarını ve hizmetlerini sadece kadının emeği üzerine kurgulamaktadır. Belediyeler bakım hizmetlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği odağında hizmetleri üretmeli ve bakım emeğinde erkeklerin de kadınlarla eşit derecede sorumlu olduğu politikasıyla hareket etmelidir. Bununla birlikte yerel yönetimler, bakım emeğinin bireylerin dışında görevleri olan sorumlulukları almalıdır. Bakım verenlere destek hizmet modelleri oluşturmalıdır. Psikososyal, ekonomik ve bakım hizmetinin yapılandırılması gibi destekleri organize ederek bakım verenlerin ve bakıma ihtiyacı olanların birey, aile ve toplum düzeyinde bütüncül refahına odaklanan politikalar ve uygulamalar üretmelidir.

Yerel yönetimlerden bakım hizmetleri için beklenen hedefler:

- Belediyeye ait tüm kamusal binalarda (hizmet binaları, otogarlar, kültür merkezleri, vb.) emzirme/ bebek bakım odası bulundurulmasını,
- Çalışanlara ve yurttaşa yönelik 7/24 hizmet veren 0-6 yaş kreşlerin yaygınlaştırılmasını,
- Kreşlerden göçmen çocukların yararlanmasının sağlanmasını,
- İhtiyaç sahibi tek ebeveyn kadınların çocuklarına yönelik ücretsiz ya da düşük ücretli kreş desteği sunulmasını,
- Yaşlı, engelli ve bakıma ihtiyacı olan tüm yurttaşlar için ihtiyaca dönük olarak yataklı ve/veya evde bakım hizmetleri sunulmasını,
- Belediye personelinin devredilemez babalık iznini kullanmasının teşvik edilmesini,
- Bakım hizmeti veren destek personeline yönelik süpervizyon ve kendine bakım desteği verilmesini,
- Kadının bakım sorumluluğunu üstlenmek zorunda olduğu durumlarda kadına yönelik psikososyal ve ekonomik güçlendirici destek mekanizmalarının kurulması, hane içinde yaşayan erkeklerin ya da yetişkin diğer üyelerin bakım rolüne ilişkin güçlendirilmesi ve farkındalıklarının artırılmalarına dönük psikososyal çalışmaların organize edilerek kadının üzerine yıkılan bakım yükünün diğer bireylerle paylaşılmasına teşvik çalışmalarının yapılmasını,
- Belediyenin tüm bakım hizmetlerine yurttaşların erişimini öncelikli kılan şeffaf bir yönetim/denetim mekanizması kurması ve paylaşmasını,
- Belediyenin tüm bakım hizmetlerinde toplumsal cinsiyet temelli şiddete maruz bırakılan kadınların çocuklarına öncelik sağlayan bir kontenjan sağlamasını,
- Gündüz bakımı çeşitlendiren, kısa mola merkezleri benzeri uygulamalar planlanmasını, bekliyoruz.

Sonuç olarak;

Belediyelerin tüm yurttaşların katılımını güvence altına alan ve erişimini sağlayan eşitlikçi bir stratejik plan hazırlamak için; kadın örgütlerinin sürece katılımını sağlamasını ve yukarıda önerilen yaklaşım ve uygulamaların stratejik planlarında izlenebilir bir şekilde yer almasını talep ediyoruz.